

Stát musí zastavit nedobrovolný odliv dětí s postižením do domácího vzdělávání, žádá poradní orgán ombudsmana

12.8.2025 - | Kancelář veřejného ochránce práv

„Inkluzivní vzdělávání není dobročinnost ani výsada, ale povinnost státu, ke které se zavázal přijetím Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením. Tu se však nedaří naplňovat. Dětem se nedostává dostatečné podpory, často čelí vyloučení, jejich rodiny se potýkají se sociálním i ekonomickým znevýhodněním,“ uvedl zástupce ombudsmana Vít Alexander Schorm, který od minulého měsíce působí také jako zástupce dětského ombudsmana. Tato funkce přináší řadu nových kompetencí. Dětský ombudsman se může zabývat činností ředitelů škol a školských a poradenských zařízení či samospráv (obcí, měst, krajů) při zajišťování vzdělávání nebo sociálních služeb. „To dává možnost se více soustředit na klíčová místa, kde se práva buď nenaplnují dostatečně, nebo se porušují. Škola je jedním z těch nejdůležitějších. Pokud selže, selhává celý systém. Tím se životní šance dítěte zmenšují,“ dodal Schorm.

Počet dětí s postižením, které se vzdělávají doma, každým rokem roste. Poradní orgán ombudsmana proto prosazuje, aby se stát zaměřil na podporu jejich vzdělávání v běžných základních školách. V případech, kdy by dítě mělo navštěvovat speciální školu, která se nenachází v blízkosti jeho bydliště, představuje řešení zřizování speciálních tříd při běžných základních školách. Ty by zajišťovaly dětem přiměřenou podporu a kontakt s vrstevníky mimo hlavní výuku. Proto je podle poradního orgánu ombudsmana potřeba identifikovat překážky, které vzniku těchto tříd v současné době brání, a zpracovat plán na jejich odstraňování. Na červnovém zasedání se členové a členky orgánu věnovali také začleňování dětí s postižením do předmětu tělesné výchovy, zařazení profese „tlumočnick/tlumočnice českého znakového jazyka“ do Národní soustavy kvalifikací, zdravotní podpoře během pobytu dětí s postižením ve škole nebo rovnému přístupu ke školnímu stravování u dětí s dietním omezením.

Ombudsman se stal součástí pracovní skupiny k přípravě nového Národního plánu rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením pro období 2026 –2030. Zřídila ji Rada vlády pro osoby se zdravotním postižením. Základním účelem dokumentu je zajistit rovná práva a vyrovnávání příležitostí pro tuto zranitelnou skupinu. Důraz přitom klade na podporu důstojného a nezávislého života a prostředí, které je co nejméně omezující. Materiál bude navazovat na aktuální národní plán, který má být naplněn do konce tohoto roku. Cílem červnového zasedání poradního orgánu ombudsmana bylo představit jeho návrhy k novému plánu. Některé z nich byly pak v diskusi podrobeny zkušenostem a znalostem členů poradního orgánu. Ombudsman tak získal pohled samotných lidí s postižením, zástupců neziskových organizací i odborné veřejnosti.

V návaznosti na červnové zasedání přijal poradní orgán usnesení. V něm zdůrazňuje základní význam vzdělávání, bere na vědomí a vítá soubor návrhů ombudsmana k národnímu plánu a současně s tím ho vyzývá, aby věnoval zvýšenou pozornost aktuálním otázkám. Mezi ně patří právě nedostatečné kapacity speciálních škol, narůstající podíl dětí s postižením v domácím vzdělávání nebo přesouvání financování kompenzačních pomůcek na zřizovatele škol.

Poradní orgán pro oblast práv lidí s postižením

- **předkládá** ombudsmanovi **systémová témata** v oblasti ochrany práv lidí s postižením,
- **poskytuje** ombudsmanovi **konzultace** a praktické informace,
- podílí se na **připomínkování právních předpisů** ombudsmanem a zaujímá stanoviska k jeho strategickým dokumentům týkajícím se práv lidí s postižením,
- **získává podněty** od lidí s postižením, organizací hájících jejich práva a od pečujících osob,
- **zajišťuje informovanost** lidí s postižením, organizací hájící jejich práva a široké veřejnosti o činnost ombudsmana v oblasti monitorování podle Úmluvy. Poradní orgán má svůj Jednací řád a Statut. Výstupy poradního orgánu jsou veřejné.

- Usnesení poradního orgánu k právu na kvalitní a inkluzivní vzdělávání
- Graf: Počet dětí s postižením v domácím vzdělávání Odkaz (volitelný)
- Informace o Poradním orgánu ombudsmana pro oblast práv lidí s postižením

https://www.ochrance.cz/aktualne/stat_musi_zastavit_nedobrovolny_odliv_deti_s_postizenim_do_domaciho_vzdelavani_zada_poradni_organ_ombudsmana